

Иван Вазов

Инвалид

Той е инвалид.

Млад е още, но е инвалид. Бурите на живота го сломиха преждевременно: той биде уволнен преди няколко години.

От няколко години той не намира служба. Той се чувства като човек, изфърлен от корабокрушение на пуст бряг.

А беше млад и развит – и сега е такъв. Радва се още на силни мишци, годни за силен труд, и на неутолима охота да се наслаждава от живота без труд и без усилия.

Но защо му са всичките тия дарби?

Той е без служба.

Той е непотребен вече, той е безпомощен, той е инвалид. Налегна го оскудия.

Най-напред с много двоумение, с много вътрешна борба той реши да се обърне към щедростта на приятели. Но каква борба! Но жестокото чувство надви над чувството на достойнството в него, което изпротестува във вид на червени петна по челото му.

– Неловко ми е много, но извинете за дързостта ми, господин Иванов: заемете ми петдесет лева. При първия случай ще побързам да ви се отплатя.

Подир временното улеснение нуждата пак дойде по-нетърпима, по-наложителна.

Борбата пак се зафана в душата му. Странно, той се зачуди, като видя, че тая борба беше по-лека. Прежните спазми на самолюбието не бяха тъй болезнени. Тури си ново копче вместо падналото на връхната дреха, закръпи разпраното под мишницата и доста смело приближи един друг приятел:

– Моля ви, заемете ми, Стефанов... Една непредвидена нужда...

Той сега поиска по-малко.

Той получи просеното и весел се отдалечи с облекчено сърце, понеже му се стори, че само *мигновено* челото му се сгорещи едвам, когато каза горните думи.

Третият път той подложи ръка с леснотията на привычката. Той поиска и получи в заем още по-малка сума: петолев. Кирливата му от две-неделно носене яка ставаше се по-кирлива, цепките на дрехата му се умножаваха заедно с цепките на самолюбието му, което обръгна и не чувствуваше болежи.

Около него трудът шумеше в напрегнат живот, зееха широки друмища за честна, скромна работа, която дава залък сух, но сладък... Но той гледаше само към една посока: вратата на службата, която се стоеше затворена за него.

Минаваше времето. Подир бедността и оскудията дойде нищетата, гладът. Изхлузените му по пейките на кафенетата панталони и нечисти-ят му вид отвръщаха лицата на познайниците му; но той не изпитваше вече гняв, нито стид, когато те присторено го не съзираха или се отбиваха в друга улица за избягване срещата му. Той одрипаве нравствено, както беше одрипавел външно. Но когато случайно ги срещнеше или ги издебнеше, те покорно бъркаха в джеба си, за да напипат лев или половин лев.

– Господин Петров, моля... Само това? Благодаря...

Днес той вече е на последните стъпала по лестницата на униженията. Единият му крак е стъпил в блатото на нравствената пропаст. Бледна жертва, изгубила вече способност да роптае и да се срамува.

Има нищети, които извикват жалост, други пробуждат заедно с жалостта и отвращение. Той извиква само отвращение.

Той живее отдавна от случайните подозрителни доходи на комара, от джебове на другите, от просия и кой знае от какво... Той има право да живее чрез каквото средство може, с каквато леснина намери. Парцал в човечеството, смет на обществото – той крив ли е? Една службица би го избавила. Но служба не дават.

Той впрочем е и престанал да мисли за нея. Той разбира, че е възможно и тъй. Ръката е привикнала без трепет да се простира.

– Хей, я чакай, бай Добре! Я дай ми двацет стотинки да ям!

Често се случва да казва тия обикновени думи пред някое строящо се здание, дето бедни трудолюбиви надничари македонци с лопати мачкат кал за мазилка.

И тоя вид на честната, благородната работа на човешките мишци нищо не шепне на тая затыпяла в мързел, изгубила човешки образ душа...

Източник: Словото

Набиране: Надежда Владимирова и Мартин Митов

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4402>]